

«مفتح» پرچمدار وحدت حوزه و دانشگاه

۱ دی ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۵۵

روز ۲۷ آذر ۱۳۵۸ دکتر محمد مفتح به هنگام ورود به محل کار خود در دانشکده الهیات، به همراه دو پاسدارش توسط گروهک تروریستی فرقان ترور شد و به شهادت رسید.

روز ۲۷ آذر ۱۳۵۸ دکتر محمد مفتح به هنگام ورود به محل کار خود در دانشکده الهیات، به همراه دو پاسدارش توسط گروهک تروریستی فرقان ترور شد و به شهادت رسید. محمد مفتح از علما و مدرسان مبارز ایران در ۱۳۰۷ در خانواده‌ای روحانی در همدان به دنیا آمد. پدرش شیخ محمود از وعاظ معروف شهر بود. او پس از گذراندن دوره دبستان، مقدمات علوم عربی و ادبیات را نزد پدرش آموخت و سپس تحصیلاتش را در مدرسه آخوند ملاعلی ادامه داد و در ۱۳۲۲ برای تکمیل آن وارد حوزه علمیه قم گردید او در قم از درس استادان و مدرسان بزرگی چون امام خمینی، علامه طباطبایی، آیت‌الله حجت و آیت‌الله داماد استفاده کرد و خود به تدریس معقول پرداخت. مفتح در کنار تحصیل در حوزه، وارد دانشگاه تهران شد و پس از چند سال موفق به اخذ درجه دکترای فلسفه اسلامی گردید. تحصیل در دو محیط آموزشی حوزه و دانشگاه، سبب شد تا اندیشه وحدت میان این دو حوزه علمی، از مبرم‌ترین دغدغه‌های فکری او شود که عملاً محور همه فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی او گردید. در مقاله‌ای که در حدود ۱۳۴۰ تحت عنوان «وحدت مسجد و دانشگاه» در مجله مکتب اسلام نوشت، به تبیین اندیشه و آرمان خود پرداخت. در همین راستا، وی شروع به تدریس در دبیرستان‌های قم نمود و کانون دانش‌آموزان و طلاب را در آن شهر دایر کرد که روحانیون فاضلی چون آیت‌الله بهشتی با وی همکاری داشتند.

با قیام امام خمینی در سال‌های ۱۳۴۱ تا ۱۳۴۳، او در مناظر و مجالس عمومی به انتقاد و افشاگری علیه دولت و رژیم شاه پرداخت که بارها موجب دستگیری، تبعید و سرانجام ممنوعیت منبر او گردید.

آیت‌الله مفتح به منظور پی‌ریزی نهضت فکری اسلامی «مجمع علمی اسلام‌شناسی» را مرکب از فضلا و نویسندگان حوزه علمیه قم تشکیل داد که در آن مهمترین مسائل فکری و فرهنگی جامعه مورد بحث قرار می‌گرفت و اعضا موظف بودند پیرامون موضوعات مطرح شده، مقاله یا کتاب مستقلی تألیف کنند. در مدت کوتاهی ۱۰ عنوان کتاب انتشار یافت که به دلیل مخالفت ساواک جلسات مذکور تعطیل شد و او نیز از آموزش و پرورش، اخراج و به یکی از نقاط بد آب و هوای کشور تبعید گردید.

پس از اتمام زمان تبعید، ساواک از ورود او به قم جلوگیری کرد و او ناگزیر از ۱۳۴۹ در تهران ساکن شد و در دانشکده الهیات دانشگاه الهیات تهران به تدریس پرداخت. وی ارتباط خود را بیش از پیش با استادان و دانشجویان گسترش داد و در مساجدی که امام جماعت آنها را برعهده داشت، به دعوت او و به مناسبت‌های گوناگون سخنرانان معروف انقلابی از حوزه و دانشگاه - و حتی از دیگر کشورهای اسلامی برای انبوه جوانان و دانشجویان مسلمان انقلابی سخنرانی می‌کردند. علاوه بر آن

کلاس‌های گوناگونی از جمله اصول عقاید، تفسیر قرآن، نهج‌البلاغه، عربی، تاریخ اسلام، فلسفه، جامعه‌شناسی و اقتصاد برای پسران و دختران دانشجو در مساجد تشکیل داد که با استقبال فراوان مواجه گردید. این فعالیت‌ها از چشم ساواک پنهان نماند و سرانجام در ۳ آذر ۱۳۵۳ آیت‌الله مفتاح دستگیر و به مدت دو ماه بازداشت شد و مسجد جاوید نیز - که امامت جماعت آن را به عهده داشت تعطیل گردید.

دو سال پس از آزادی از زندان، وی امام جماعت مسجد قبا در شمال تهران شد و به زودی مسجد به صورت کانون انقلابیون و مخالفان مذهبی رژیم درآمد و فعالیت‌های مذهبی و سیاسی آیت‌الله مفتاح در این مسجد متمرکز شد. از جمله اقدامات وی، ایجاد کتابخانه عمومی و صندوق قرض‌الحسنه و تشکیل اردوهای دانش‌آموزی و برگزاری نخستین نمایشگاه بزرگ کتاب‌های اسلامی در آن بود.

در جریان جنگ‌های داخلی لبنان، آیت‌الله مفتاح اقدام به جمع‌آوری کمک‌های نقدی قابل توجهی برای شیعیان و فلسطینی‌های آن کشور نمود و طی چند سفر به لبنان و دیدار با امام موسی صدر و دیگر شخصیت‌های ایرانی مخالف رژیم که در آن کشور فعالیت داشتند، کمک‌های مردمی را به نیازمندان لبنانی هدیه کرد.

در ۱۳۵۶ که رژیم شاه بر اثر سیاست جدید حقوق بشر امریکا ناگزیر به ایجاد فضای باز سیاسی نسبی در کشور گردید، آیت‌الله مفتاح، جلسات سخنرانی پرشوری در ایام رمضان آن سال برگزار کرد که با استقبال فراوان مردم انقلابی مواجه شد. وی مراسم سخنرانی ایام رمضان ۱۳۹۸ ق/ شهریور ۱۳۵۷ را پرشکوه‌تر از سال گذشته در مسجد قبا برگزار نمود که سخنوران انقلابی برجسته‌ای در آن، به ایراد سخنرانی پرداختند و خود نماز عید را با شرکت بیش از یکصد هزار نفر در تپه‌های قیطریه خواند. پس از نماز، جمعیت نمازگزار راهپیمایی با شکوهی از شمال شهر به سمت جنوب برگزار کردند و طی آن، شعارهایی علیه رژیم شاه و به طرفداری از امام خمینی سر دادند. قرار شد سه روز بعد (۱۶ شهریور ۱۳۵۷)، راهپیمایی دیگری از تپه‌های قیطریه به سمت مرکز شهر انجام شود که پلیس قبلاً محل را به اشغال خود در آورد. آیت‌الله مفتاح ناگزیر خود، به تنهایی در خیابان به راه افتاد و در اندک زمانی، جمعیت زیادی پشت سر وی به راه افتاد که پلیس با حمله به آنها، تظاهرکنندگان را متفرق ساخت و متعاقب آن آیت‌الله مفتاح در ۱۷ شهریور ۱۳۵۷، توسط ساواک دستگیر و بازداشت شد و پس از دو ماه، رژیم به ناچار وی را آزاد کرد. پس از آزادی، به همراه تعدادی از علما و روحانیون برجسته تهران و به منظور ایجاد هماهنگی و وحدت عمل حرکت‌های انقلابی، «جامعه روحانیت مبارز تهران» را تشکیل داد. این تشکل، نقش مؤثری در راهپیمایی‌های تاریخی تاسوعا و عاشورا و نیز استقبال از امام خمینی در ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ ایفا کرد.

آیت‌الله مفتاح از اعضای شورای انقلاب بود و پس از انقلاب، سرپرستی دانشکده الهیات دانشگاه تهران و کمیته منطقه چهار تهران را نیز برعهده داشت. در مدت کوتاه تصدی وی در دانشکده الهیات، این دانشکده محل رفت و آمد شخصیت‌های برجسته علمی داخل و خارج از کشور بود.

دکتر مفتاح از جمله شخصیت‌های فعال و مؤثر انقلاب اسلامی ایران بود و از همین رو آماج کینه و حمله استکبار جهانی و ایادی داخلی آن قرار داشت. سرانجام در صبح روز سه‌شنبه ۲۷ آذر ۱۳۵۸ به هنگام ورود به محل کار خود در دانشکده الهیات، به همراه دو پاسدارش توسط گروهک تروریستی فرقان ترور شد و به شهادت رسید. پیکر او روز بعد، از مسجد دانشگاه تهران با حضور انبوه مردم تشییع و به همراه دو پاسدارش در صحن مطهر حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد. امام خمینی در پیامی که در همان روز به مناسبت شهادت ایشان فرستاد از مقام علمی وی تمجید نمود و اظهار داشت: «امید بود از دانش استاد محترم و از زبان و

قلم او بهره‌ها برای اسلام و پیشرفت نهضت برداشته شود و امید است از شهادت امثال ایشان بهره‌ها بر داریم.»
از آثار علمی او می‌توان از کتاب روش اندیشه در علم منطق؛ حاشیه بر کتاب اسفار ملاصدرا؛ ترجمه تفسیر مجمع‌البیان با همکاری آیت‌الله حسین نوری همدانی و مقالاتی در مجلات دینی مکتب اسلام، مکتب تشیع و معارف جعفری نام برد.
به نقل از : علمای مجاهد، محمدحسن رجبی،
مرکز اسناد انقلاب اسلامی

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۰۸۹۶/مفتح-پرچمدار-مفتح/۲۰۸۹۶>